

prin actele lor. Avem responsabilitatea răului în lume, pentru că răul este în noi. Moralistul are dreptate în măsura în care omul este liber absolut. Dar sociologul are mult mai multă dreptate, având un alt punct de vedere. Răul nu este în om, ci în sistem, în structurile în care suntem prinși. Soluția este de a schimba sistemul. Desigur pentru a putea face acest lucru trebuie să ne schimbăm și pe noi înșine. Și sociologul consideră că noi, oamenii, suntem responsabili, dar libertatea noastră este limitată de mecanismele lumii care nu numai ne umilește, dar și ne pervertește. Dincolo de plăcerea imensă pe care am avut-o citind cartea lui Vasile, nu pot să nu mă simt, în numele tuturor oamenilor care suntem noi, că este nedrept atribuindu-ne o mult mai mare vină decât o avem. Ca sociolog, mi-ar place ca viitoarea carte a lui Vasile să se concentrează mai mult pe un alt tip de soluție : cum să schimbăm lumea care ne-a făcut așa.

La sfârșitul cărții, am realizat un lucru. Credeam că îl cunosc destul de bine pe Vasile și îl apreciez. Acum realizez că îl cunoșteam destul de superficial din mici gesturi și fragmente din textele pe care le-a produs. Acum, la capătul lecturii am certitudinea că îl cunosc cu adevărat pe Vasile.

Cătălin Zamfir

Mihai Pascaru,
Introducere în sociologia regională, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2005, 173 p.

Ca domeniu al sociologiei, sociologia regională, așa cum este concepută de Mihai Pascaru, propune o anumită viziune complementară asupra dinamicii social-teritoriale. Plecând de la definiția *faptului social*, autorul realizează o pliere a acesteia pe spațiul regional, susținând că dacă sociologia este știința faptului social, atunci *sociologia regională este știința faptelor sociale regionale și/sau a specificității faptelor sociale globale într-un anumit spațiu regional*.

Referitor la construcția specifică acestei discipline, autorul amintește de abordările sociologilor români V. Miftode și I. A. Popescu. Autorul surprinde perspectivele celor doi, plecând de la abordarea specifică sociologiei rurale (V. Miftode) și ajungând la observațiile lui Ion-Andrei Popescu care susține faptul că nu ar trebui să ne limităm doar la zona rurală, invocând necesitatea de a studia unitar teritoriul mai larg și sistemele sociale în întregul lor.

Autorul cărții ne mai aduce în atenție și perspectiva de abordare specifică sociologiei urbane, perspectivă dezvoltată cu succes la noi, între alții, și de către Dorel Abraham.

Dincolo de valențele ei euristice, necesitatea abordării regionale este întărită, în opinia lui Mihai Pascaru, și de politicile Uniunii Europene, în cadrul cărora regionalismul este văzut ca un factor decisiv dezvoltării.

Un alt aspect tratat de către autor este distincția dintre procesul de *regionalizare* și cel de *regionare*, primul fiind văzut ca proces social-istoric „natural”, iar al doilea ca decupaj „cvasi-artificial” al teritoriului. Plecând de la o lucrare mai veche a lui I. Bădescu și N. Radu (*De la comunitatea rurală la comunitatea urbană*, 1980), autorul descrie procesul de regionalizare deschis de delimitarea spațiului social bazat pe relațiile de rudenie. Un aspect important asupra căruia ni se atrage atenția este faptul că regionalizarea pare să reprezinte o strategie istorică prin care grupurile sociale de orice natură se raportează unele la altele.

Pentru o mai bună fundamentare a delimitărilor sale conceptuale, Mihai Pascaru realizează o trecere de la spațiul românesc la spațiul francez, amintind de lucrarea scrisă de Dominique Turpin (*La Region*, 1981), autoarea acestei cărți acordând spații largi dificultăților întâmpinate în promovarea ideii de regiune în Franța și avatarurilor noii puteri opuse centralizării excesive – *puterea regională*.

Într-un capitol aparte, Mihai Pascaru analizează problematica puterii regionale în

Franța și din perspectiva construcției identității specifice. Sursa documentară o constituie lucrarea semnată de Helene Cardy (*Construire l'identité régionale*, Montreal, L'Édition Harmattan, 1997). Este remarcat mai ales rolul mijloacelor de comunicare în construcția identității regionale, politicile comunicaționale devenind în egală măsură atât un mijloc de a „vinde” (promova) regiunea cât și o componentă a politicii de dezvoltare economică. Din 1980, în Franța serviciile de informare și comunicare s-au dezvoltat, integrându-se în structurile regionale. Ele au format o imagine nouă atât pentru regiunea respectivă, cât și pentru ele însele. S-a urmărit în egală măsură atragerea investitorilor și a turiștilor dar și solidarizarea cetățenilor în jurul unei identități anume, identificată prin imaginea vehiculată. Politicile comunicaționale au vizat, de asemenea, o serie de evenimente și manifestări cu specific regional. Demersul de construire a identității a plecat de la cultural spre economic, sprijinit fiind pe actorii sociali. Sub aspect conceptual se poate vorbi de o *identitate atribuită* în măsura în care regiunile franceze de azi respectă doar parțial vechile delimitări teritoriale specifice regiunilor istorice. Noul decupaj teritorial s-a asociat la început cu un *deficit de identitate*, constata Cardy. Dacă comuna era un loc al primei existențe, tangibile, departamentul beneficia și el de un avantaj – cel al nașterii sale charismatice în timpul Revoluției Franceze, legat de delimitarea „rațională și liberă a teritoriilor” ca ideal revoluționar. De aceea, regiunea a ființat mult timp în mijlocul acestei rețele identitare bine consolidate, o entitate administrativă fără bază anume, o creație a statului național. Astăzi în Franța, datorită eforturilor concentrate ale mijloacelor de comunicare și ale autorităților regionale, identitatea regională s-a consolidat ca un element înnoitor.

Revenind la realitatea românească, Mihai Pascaru aduce în discuție lucrările sociologului Dumitru Sandu care identifică, acceptă mai multe tipuri de regiuni și anume regiuni

istorice, regiuni de dezvoltare, agroregiuni, arii culturale, regiuni de identitate etnică, delimitări făcute cel mai adesea în funcție de ceea ce se dorește studiat și/sau înscris în proiectele de dezvoltare.

O atenție aparte este acordată *ariilor culturale* delimitate în lucrările lui Dumitru Sandu precum și, sub aspect metodologic, perspectivei regionale implicate în elaborarea unui *atlas sociologic* de către Dorel Abraham și colaboratorii săi.

Preocupat de cercetările concrete la nivel microregional, Mihai Pascaru organizează, în perioada 2001-2004, o serie de investigații în microregiunile Vălișoara-Rimetea și Roșia Montană-Abrud-Zlatna, din județul Alba, și în comunele Orlești și Scundu din județul Vâlcea (împreună cu Mihaela Stroescu). Pentru fiecare dintre zonele amintite mai sus, au fost studiate trei probleme distincte și anume: 1) valorificarea resurselor naturale și antropice specifice zonei Vălișoara-Rimetea, 2) diversificarea domeniilor de activitate din zona Roșia Montană-Abrud-Zlatna și 3) asocierea intercomunală pentru cele două comune din județul Vâlcea.

Aceste investigații sunt, mai pe larg sau selectiv prezentate, în lucrarea pe care am semnalat-o aici.

O problema de actualitate asupra căreia se mai oprește Mihai Pascaru în lucrarea sa este cea a *regionalizării administrative*. O serie de investigații calitative realizate în Regiunea pentru Dezvoltare Centru au reliefat o destul de largă acceptare a ideii de regionalizare administrativă. Totuși unii dintre cei intervievați, de colaboratorii autorului, afirmă că, în fapt, actualul cadru al dezvoltării regionale pe criterii economice este suficient, nefiind necesară constituirea de regiuni administrative. Atitudinea pozitivă față de dezvoltarea regională, reține Mihai Pascaru, nu implică întotdeauna în mod necesar și suficient o atitudine similară în legătură cu regionalizarea administrativă. Procesul de descentralizare este considerat necesar, însă regionalizarea administrativă este văzută ca fiind doar o formă a acestuia.

Mihaela Dirman